2021 m. kovo 11 d., ketvirtadienis

P9_TA(2021)0087

Masiniai teismo procesai prieš opozicijos ir pilietinės visuomenės atstovus Kambodžoje

2021 m. kovo 11 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl masinių teismo procesų prieš opoziciją ir pilietinę visuomenę Kambodžoje (2021/2579(RSP))

(2021/C 474/13)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į savo ankstesnes rezoliucijas dėl Kambodžos, ypač į 2017 m. rugsėjo 14 d. rezoliucijas dėl Kambodžos, ypač į Kem Sokha atvejį ([1]), 2017 m. gruodžio 14 d. rezoliuciją dėl Kambodžos, ypač į CNRP partijos likvidavimą ([2]) ir 2018 m. rugsėjo 13 d. rezoliuciją dėl Kambodžos, ypač į Kem Sokha atvejį ([3]),

— atsižvelgdamas į 2018 m. vasario 26 d. Tarybos išvadas dėl Kambodžos,

— atsižvelgdamas į 1991 m. Paryžiaus taikos susitarimus, kurių 15 straipsnyje įtvirtintas įsipareigojimas ginti žmogaus teises ir pagrindines laisves Kambodžoje, įskaitant tarptautinės sutarties šalių įsipareigojimus,

— atsižvelgdamas į 2020 m. vasario 12 d. Komisijos sprendimą ([4]) nuo 2020 m. rugpjūčio 12 d. atšaukti dalį Kambodžai pagal Europos Sąjungos prekybos sistemą „Viskas, išskyrus ginklus“ (VIG) suteiktų muitų tarifų lengvatų,

— atsižvelgdamas į JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro atstovo spaudai 2020 m. rugsėjo 11 d. pareiškimą dėl žinomo profesinių sąjungų nario Rongo Chhuno ir 24 kitų žmogaus teisių ir aplinkos apsaugos gynėjų suėmimo ([5]),

— atsižvelgdamas į 2021 m. kovo 2 d. Europos išorės veiksmų tarnybos (EIVT) atstovo spaudai pareiškimą dėl masinių teismo procesų prieš opozicijos veikėjus,

— atsižvelgdamas į Tarptautinės darbo organizacijos konvenciją dėl asociacijų laisvės ir teisės jungtis į organizacijas gynimo,

— atsižvelgdamas į 2020 m. lapkričio 16 d. Specialiojo pranešėjo teisės laisvai rinktis į taikius susirinkimus ir burtis į asociacijas klausimais, darbo grupės moterų ir mergaičių diskriminacijos klausimais narių ir specialiojo pranešėjo teisės į nuomonės ir saviraiškos laisvę klausimais pareiškimą dėl susidorojimo su pilietine visuomene ir išpuolių prieš žmogaus teisių gynėjus Kambodžoje,

— atsižvelgdamas į 1997 m. balandžio 29 d. Europos bendrijos ir Kambodžos Karalystės bendradarbiavimo susitarimą ([6]),

— atsižvelgdamas į Kambodžos baudžiamąjį kodeksą,

— atsižvelgdamas į 2008 m. ES gaires dėl žmogaus teisių gynėjų,

— atsižvelgdamas į 1948 m. gruodžio 10 d. Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,

— atsižvelgdamas į 1966 m. Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą,

— atsižvelgdamas į 2020 m. lapkričio 25 d. specialiosios pranešėjos žmogaus teisių padėties Kambodžoje klausimais Rhonos Smith pareiškimą,

---

([1]) OL C 337, 2018 9 20, p. 99.
([2]) OL C 369, 2018 10 11, p. 76.
([3]) OL C 433, 2019 12 23, p. 128.
([4]) 2020 m. vasario 12 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2020/550, kuriuo dėl Reglamento (ES) Nr. 978/2012 1 straipsnio 2 dalyje nurodytų priemonių, taikomų tam tikriems Kambodžos Karalystės kilmės produktams, laikino atšaukimo iš dalies keičiami Reglamento (ES) Nr. 978/2012 II ir IV priedai (OL L 127, 2020 4 22, p. 1).
([5]) https://www.ohchr.org/FR/HRBodies/HRC/Pages/NewsDetail.aspx? NewsID=26223&LangID=F
([6]) OL L 269, 1999 10 19, p. 18.

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 144 straipsnio 5 dalį ir 132 straipsnio 4 dalį,

A. kadangi 2020 m. lapkričio mėn. mažiausiai 137 asmenims buvo pateikti kaltinimai dėl sąsajų su likviduojama opozicine Kambodžos nacionalinio gelbėjimo partija (CNRP) ir jie buvo patraukti baudžiamojon atsakomybėn dėl politinių kaltinimų kurstymu, planavimu ir išpuoliais prieš šalį pagal Baudžiamojo kodekso 451, 453, 494 ir 495 straipsnius;

B. kadangi 2021 m. kovo 1 d. Pnompenio municipalinis teismas nuteisė devynis aukščiausius CNRP vadovus pateikęs kaltinimus dėl „bandymo surengti valstybės perversmą siekiant nuversti vyriausybę“, ryšium su jų mėginimu 2019 m. lapkričio 9 d. grįžti į Kambodžą;

C. kadangi buvęs CNRP pirmininkas Sam Rainsy 2019 m. bandė grįžti į Kambodžą; kadangi Sam Rainsy buvo paskirta griežčiausia 25 metų laisvės atėmimo bausmė; kadangi Mu Sochua, Eng Chhay Eang, Ou Chanrith, Ho Vann, Long Ry, Men Sothavrin, Tiolung Saumura ir Nuth Romduol buvo nuteisti kartu su Sam Rainsy; kadangi visiems kaltinamiesiems taikomos 20–25 metų laisvės atėmimo bausmės; kadangi jų teisė balsuoti ir būti renkamiems buvo panaikinta;

D. kadangi opozicijos politikai buvo teisiami *in absentia*, nes jiems nebuvo leista grįžti į Kambodžą ir gintis teisme;

E. kadangi, nors šias bylas teismai sprendė operatyviai, buvusio CNRP pirmininko Kem Sokha, kuris buvo paleistas už užstatą, bylos nagrinėjimas tebėra sustabdytas, o jo prašymai atnaujinti procesą buvo atmesti;

F. kadangi 2019 m. liepos mėn. teismas priėmė nuosprendį *in absentia* prieš naujai išrinktą Kambodžos drabužių pramonės darbuotojų demokratų sąjungos koalicijos (CCAWDU) pirmininką Kong Atith dėl tyčinių smurto veiksmų, susijusių su 2016 m. automobilių vairuotojų protestu prieš bendrovę „Capitol Bus Company“; kadangi dėl jo trejų metų laisvės atėmimo bausmės vykdymo atidėjimo Kong Atith nebegali eiti darbuotojų profesinės sąjungos vadovo pareigų;

G. Kadangi 2020 m. liepos 31 d. valdžios institucijos be arešto orderio suėmė nepriklausomos Kambodžos profesinių sąjungų konfederacijos pirmininką Rongą Chhuną jo namuose Pnompene ir kadangi 2020 m. rugpjūčio 1 d. jis buvo apkaltintas „kurstymu įvykdyti nusikaltimą“ pagal Kambodžos baudžiamojo kodekso 494 ir 495 straipsnius; kadangi vėliau jam buvo taikomas kardomasis kalinimas Pnompenio pataisos centre Nr. 1;

H. kadangi per masinius teismo procesus, vykdytus nuo 2020 m. lapkričio mėn. iki 2021 m. vasario mėn., nebuvo pateikta patikimų įrodymų; kadangi kaltinamiesiems nebuvo leista dalyvauti teisminiuose nagrinėjimuose; kadangi visuomenės nariams buvo draudžiama dalyvauti teismo procesuose; kadangi buvo gauti kaltinamųjų pranešimai, kurie prieštaravo tariamam prisipažinimui, naudojamam teisminio nagrinėjimo metu, o kaltinamieji nurodė, kad prisipažinimas buvo pasirašytas ar patvirtintas nykščio atspaudu naudojant jėgą ir be teisinio atstovavimo;

I. kadangi Pnompenio municipaliniame teisme vykstančiuose teismo procesuose pažeidžiami procedūriniai ir esminiai teisingo bylos nagrinėjimo reikalavimai, nustatyti Kambodžos baudžiamajame kodekse ir Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto 14 straipsnio 3 dalies d punkte;

J. kadangi nuo 2017 m. Kambodžos vyriausybė ėmėsi įvairių represinių veiksmų, kuriais varžomas politinis dalyvavimas ir rinkimų teisės šalyje, tolstama nuo kelio demokratijos link ir kuriama autoritarinė valstybė;

K. kadangi 2017 m. lapkričio 16 d. Aukščiausiasis Teismas paskelbė apie CNRP likvidavimą;

L. kadangi 2018 m. rinkimai Kambodžoje neatitiko minimalių tarptautinių demokratinių rinkimų standartų ir suteikė galimybę valdančiajai Kambodžos liaudies partijai (KLP) visiškai kontroliuoti visas vietas tiek Senate, tiek Nacionalinėje Asamblėjoje ir taip *de facto* sukurti vienpartinę valstybę be parlamentinės opozicijos;

M. kadangi Kambodžos valdžios institucijos paskelbė, kad kiti vietos rinkimai vyks 2022 m. birželio 5 d., o pagrindinė opozicinė partija CNRP tebėra teisiškai likviduota, o jos vadovai nuteisti ir jiems uždrausta dalyvauti politikoje, o jos rėmėjai persekiojami, suimami ir patiria smurtą;

N. kadangi JT žmogaus teisių ekspertai išreiškė susirūpinimą dėl Kambodžoje pilietinei visuomenei taikomų apribojimų sugriežtinimo;

O. kadangi 2020 m. vasario 12 d. Komisija dėl sunkių ir sistemingų Tarptautiniame pilietinių ir politinių teisių pakte įtvirtintų žmogaus teisių principų pažeidimų nusprendė atšaukti dalį Kambodžai suteiktų muitų tarifų lengvatų pagal Europos Sąjungos prekybos sistemą „Viskas, išskyrus ginklus“;

1. ragina Kambodžos vyriausybę nutraukti visų formų persekiojimą, bauginimą ir politiškai motyvuotus baudžiamuosius kaltinimus opozicijos nariams, profesinių sąjungų nariams, žmogaus teisių gynėjams, žiniasklaidos ir pilietinės visuomenės veikėjams; ragina saugumo pajėgas susilaikyti nuo nereikalingos ir pernelyg didelės jėgos prieš taikiuose protestuose dalyvaujančius asmenis;

2. ragina Kambodžos valdžios institucijas nedelsiant ir besąlygiškai panaikinti nuosprendžius Sam Rainsy, Mu Sochua, Eng Chhay Eang, Ou Chanrith, Ho Vann, Long Ry, Men Sothavrin, Tiolung Saumura ir Nuth Romduol;

3. ragina Kambodžos valdžios institucijas pradėti nacionalinio susitaikymo procesą palaikant tikrą ir įtraukų dialogą su politinėmis opozicijos partijomis ir pilietine visuomene;

4. ragina Kambodžos vyriausybę nedelsiant paleisti visus asmenis, kurie buvo sulaikyti dėl to, kad naudojosi savo žmogaus teisėmis, ir panaikinti visus jiems pareikštus kaltinimus; pabrėžia, kad daugiau kaip 130 asmenų pateikti kaltinimai yra politiškai motyvuoti ir jais siekiama panaikinti bet kokią opoziciją;

5. yra sukrėstas dėl dažnėjančių žmogaus teisių pažeidimų Kambodžoje ir juos smerkia, įskaitant smurtą prieš taikius protestuotojus, naujų represinių įstatymų priėmimą ir žmogaus teisių gynėjų, žurnalistų, opozicijos partijų aktyvistų, aplinkosauginikų, studentų ir eilinių piliečių suėmimus už tai, kad jie taikiai reiškia savo nuomonę;

6. ragina Kambodžos vyriausybę panaikinti visus represinius įstatymus, įskaitant neseniai priimtus dekretus ir įstatymų projektus, kuriais reglamentuojama skaitmeninė aplinka ir sudaromos vyriausybei sąlygos sustiprinti interneto priežiūrą, cenzūrą ir kontrolę, taip pat panaikinti visus neseniai priimtus Konstitucijos, Baudžiamojo kodekso, Politinių partijų įstatymo, Profesinių sąjungų įstatymo, Nevyriausybinių organizacijų įstatymo ir visų kitų teisės aktų, kuriais ribojama žodžio laisvė ir politinės laisvės ir kurie nevisiškai atitinka Kambodžos įsipareigojimus ir tarptautinius standartus, pakeitimus;

7. ragina Kambodžos valdžios institucijas gerbti visų piliečių teises į teisingą bylos nagrinėjimą, saviraiškos laisvę ir asociacijų bei taikių susirinkimų laisvę;

8. ragina Kambodžos valdžios institucijas nedelsiant nutraukti kitų formų persekiojimą, įskaitant teisminį opozicijos narių persekiojimą ir bauginimą šalyje;

9. smerkia represinius veiksmus, dangstomus sveikatos apsauga, ir primena, kad neatidėliotinos priemonės, taikomos siekiant suvaldyti COVID-19 pandemiją, neturėtų būti naudojamos tiesiog siekiant užgniaužti nuomonių skirtumus;

10. reiškia susirūpinimą dėl vis didesnių represijų prieš aplinkosaugos aktyvistus; yra sunerimęs dėl jiems neseniai surengtų masinių teismų procesų;

11. pakartoja, kad rinkimai nebuvo nei laisvi, nei sąžiningi ir kad Kambodžos liaudies partija neturėtų būti laikoma teisėta valdančiąja Kambodžos partija; pabrėžia, kad rinkimai gali būti tikrai laisvi ir sąžiningi tik tuo atveju, jei juose leidžiama dalyvauti opozicinėms partijoms;

12. ragina Kambodžos vyriausybę atkurti demokratiją ir užtikrinti, kad taikant teisę būtų gerbiamos žmogaus teisės ir pagrindinės laisvės, o tai apima visapusišką konstitucinių nuostatų dėl pliuralizmo ir asociacijų bei saviraiškos laisvės laikymąsi;

13. reiškia didelį susirūpinimą dėl nuolatinių vyriausybės priemonių ir persekiojimo veiksmų prieš nepriklausomas žiniasklaidos priemones ir žurnalistus – slopinamos jų teisės į saviraiškos laisvę, įskaitant jų teisę turėti savo nuomonę ir gauti bei skleisti informaciją ir idėjas valdžios institucijoms nesikišant, taip pat reiškia susirūpinimą dėl suklastotų keleto žurnalistų kaltinimų dėl nepriklausomo informavimo;

14. apgailestauja dėl to, kad Kambodžos vyriausybė nesilaikė savo įsipareigojimo išspręsti rimtų ir sistemingų politinio dalyvavimo pažeidimų, saviraiškos laisvės ir asociacijų laisvės pažeidimų problemas, dėl kurių Komisija priėmė sprendimą nuo 2020 m. rugpjūčio 12 d. atšaukti dalį Kambodžai suteiktų muitų tarifų lengvatų pagal Europos Sąjungos prekybos sistemą „Viskas, išskyrus ginklus“; primygtinai ragina Komisiją atkakliai reikalauti, kad būtų laikomasi aiškiai apibrėžtų žmogaus teisių lyginamųjų standartų visais sąveikos su Kambodžos vyriausybe atvejais, ir įtraukti susirūpinimą keliančius klausimus į savo rezoliuciją kaip dalį glaudesnio bendradarbiavimo su valdžios institucijomis, įskaitant sistemą „Viskas, išskyrus ginklus“; ragina Komisiją atidžiai stebėti padėtį ir įvertinti dalinio EBI pasitraukimo poveikį pažeidžiamiausiems pilietinės visuomenės segmentams;

15. pažymi, kad šių metų Azijos ir Europos aukščiausiojo lygio susitikimas planuojamas Pnompenyje; mano, kad, jei nebus atkurta demokratija, ES neturėtų pritarti šiai susitikimo vietai;

16. ragina valstybes nares sustabdyti visos dvišalės finansinės paramos teikimą Kambodžos vyriausybei ir sutelkti dėmesį į pilietinės visuomenės organizacijas ir opozicines partijas;

17. ragina EIVT ir valstybes nares stebėti žmogaus teisių padėtį Kambodžoje ir veikti visapusiškai laikantis ES veiksmų plano žmogaus teisių ir demokratijos srityje ir ES gairių dėl žmogaus teisių gynėjų; prašo ES delegacijos Pnompenyje ir valstybių narių ambasadų stebėti teismo procesus ir lankytis kalėjimuose;

18. primygtinai prašo, kad Kambodžos vyriausybė bendradarbiautų su JT vyriausiojo žmogaus teisių komisaro biuru ir JT įgaliotaisiais ekspertais, kad jie galėtų netrukdomi vykdyti savo įgaliojimus;

19. ragina Kambodžos vyriausybę imtis būtinų priemonių siekiant užtikrinti, kad būtų nedelsiant vėl suformuota CNRP, o 5 007 vietos tarybos nariai būtų grąžinti į buvusias vietas;

20. pakartoja JT specialiosios pranešėjos žmogaus teisių padėties Kambodžoje klausimais Rhonos Smith raginimą Kambodžos valdžios institucijoms atverti pilietinę erdvę, saugoti ir propaguoti pagrindines laisves, įskaitant susirinkimų ir saviraiškos laisves, ir užtikrinti teisę į teisingą bylos nagrinėjimą visiems, kaip nustatyta remiantis tarptautinėmis žmogaus teisių normomis ir standartais bei Kambodžos įstatymais;

21. primygtinai ragina Komisiją ir Tarybą parengti išsamią strateginę ASEAN regiono valstybių demokratijos iniciatyvą ir per šešis mėnesius pateikti ją Europos Parlamentui;

22. laikosi nuomonės, kad vėluojama taikyti tikslines sankcijas Kambodžos vadovams ir jų ekonominiams interesams, įskaitant draudimą keliauti ir turto įšaldymą; primygtinai ragina Tarybą patvirtinti ribojamąsias priemones, nukreiptas prieš politinius lyderius ir saugumo pajėgų vadovus, atsakingus už šiurkščius žmogaus teisių pažeidimus, Kambodžos opozicijos veiklos sustabdymą ir tolesnį jos slopinimą, taip pat prieš jų ekonominius interesus pagal ES visuotinį sankcijų žmogaus teisių srityje režimą;

23. ragina EIVT ir valstybes nares imtis skubių veiksmų ir pradėti ruošis per būsimą 48-ąją JT žmogaus teisių tarybos sesiją priimti griežtą rezoliuciją, kurioje nagrinėjama žmogaus teisių padėtis Kambodžoje, pratęsti JT specialiojo pranešėjo žmogaus teisių padėties Kambodžoje klausimais įgaliojimus ir reikalauti, kad JT vyriausiasis žmogaus teisių komisaras stebėtų žmogaus teisių padėtį Kambodžoje ir pateiktų ataskaitą, taip pat apibrėžtų veiksmus, kurių vyriausybė turėtų imtis, kad įvykdytų savo tarptautinius įsipareigojimus žmogaus teisių srityje;

24. ragina Europos Vadovų Tarybą priimti oficialią poziciją dėl žmogaus teisių ir demokratijos padėties blogėjimo Kambodžoje;

25. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją Tarybai, Komisijai, Komisijos pirmininko pavaduotojai ir Sąjungos vyriausiajai įgaliotinei užsienio reikalams ir saugumo politikai, Europos išorės veiksmų tarnybai, Pietryčių Azijos valstybių asociacijos generaliniam sekretoriui, valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams ir Kambodžos vyriausybei ir Nacionalinei Asamblėjai.